

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
Dumineca 30 Novemb. st. v.
 12 Decemb. st. n.

Va esi joi'a si duminéc'a.
 Redactiunea în
 Közép-utca nr. 395.

Nr. 92.

ANUL XVI.
 1880.

Pretul pe unu anu 10 fl.
 Pe $\frac{1}{2}$ de anu 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
 de anu 2 fl. 70 cr.
 Pentru Românî'a 2 galbeni.

Barthélemy de Saint-Hilaire.

Ori când, dar mai ales acuma, este de mare interesu a sci, că cine ocupa postul de ministru al afacerilor straine în cutare statu. Sor'a noastră mai mare, Franci'a, în deosebi este țér'a aceea, care a avutu totdeuna simpatî'a națiunii române; dupa desastrelé ei mari, toti privimu cu interesare la malurile Seinei și privimu cu atențiune încordata cele ce se petrecu acolo.

Cel ce direge acuma acolo politic'a esterna, ministrul afacerilor straine este barbatul al cărui portretu se afla pe pagin'a acést'a. El, Barthélemy de Saint-Hilaire, e unu betrânu nascutu la 19 august 1805 în Paris, unul din cei mai escelinti învetiati francesi. Întrându în aren'a publica, mai întâiu ocupă unu postu în ministeriul de financé, dar lucră multu și în ȓiuare, mai târȓiu înse se dedică numai sciintîelor și se facu profesoru la „Collége de France”, unde ajunse unu renumitu elenistu. Apoi se adânci ierasi în politica, din care numai dupa lovitur'a de statu a lui Napoleon III se retrase, spre a trai numai sciintîei. Dupa caderea lui Napoleon densus, — vechiu amicu al lui Thiers, reîntră pe aren'a politica, pe care se 'naltă la postul seu de acuma.

Densus e unu omu fôrte amabilu, — cu maniere placute. E unu

caracteru nepetatu, republicanu de modelu, și mare stimatoru al lui Thiers. Relațiunea lui intima cu acestu mare barbatu i asiguréza stima generala.

I. H.

Barthélemy de Saint-Hilaire.

Cânt' o pasere...

ânt' o pasere si spune
C'or sê vie dile bune,
Cu ceriu dulce stralucitu,
Cu câmpu vesel inffloritu,
Si cu dorul de iubita.

Paserica nu cântá,
Cá me dore inim'a!
Si de-ar trece ani o mie,
Ce-a muritu nu mai invie.

Flórea care-a vestejitu,
Frundi'a care-a 'ngalbinitu,
Totu ce-a fost si s'a trecutú,
E perdutu, eternu perdutu!

Matilda Poni.

Aventuri literare.

I.

Interlocutorul I. Ati auzitu, boeri dvóstre, d'unu Achilu, d'unu Enea? Dar de Roland, de Amadis, de Girard de Viane, de Cid? Nu me îndoiescu, ve veti aduce aminte de Doon de Mayence, de Aymeri de Narbonne, de Gaydon, de Huon de Bordeaux și altii... și altii? Ce ómeni! Ce ómeni! Nu, dei! dei împelițati! Vedi aceea-i viétia, acele-su fapte! Mi-am vëndutu cea din urma sforicica de moșia, și-mi i-am adunatu pe toti. I-am foitu și resfoitu! I-am cetitu din scórtia în scórtia! Et' acum sângele lor furnica în vinele mele! Ánim'a mi se aprinde, sufletul mi se 'naripeza! Pare că nu mai atingu paméntul! Nu, această viétia de pân' acum nu mai este de suferitu! De ce sê nu potú fi și eu ca ei?... Fapte, eroismu, marire... nemurire! Aceste le vré sufletul meu! Iéta ici spad'a ruginita a stramosiú-meu! Iéta din colea o jumetate de coifu dela moșiu-meu, iéra dela tata-meu fia iertatu, vedi colo pe Sioldila maestrul fugaru, ce-i dreptu, cam rebegitu și rapciúgosu, dar viția d'a lui Calu-Ventesiú. Sê se simția numai cu Fetu-frumosu pe spinare și-apoi sê-l vedeti

Cu schintei de focu in nare
Si cu aripi la picioare!

Așá sê traiescu! Nu mai așteptu unu minutu! Ce? Sê me punu de viu în sicriú! Sê putrețescu pân' nu me sfêrșescu? Nu! Hai! în țera dupa sfara, iér în lume dupa nume!

Interlocutorul II. Amicul meu, sufletul meu, vedi tu colo vrafu acelu? Ghici ce-o sê fia acolo? Aid' sê vedi și sê nu credi! Uite ici, acest'a e Omeru, care a facutu nemuritoru pe Achilu al teu, fia iertatu de cumva a muritu vre-odata. Acest'a este Virgiliu, holteiu ofțicosu și el ca și holteii de adi. El a cântatu de s'a dusu poména de Enea și de Turnus; dar inca de Dido cea frumósa care s'a aruncatu în focu de dorul lui Enea, pe când Didonele de adi se arunca în brațiele altuia. Cestalaltu este craidonul de Ariosto cu cocónele lui frumóse și danóse. Acest'a este nefericitul Tasso, care a muritu și el holteiu. Acestia de dincóce au fost luat'o și ei dupa șlepul muselor și s'au alesu cu pulberea în ochi. Ei! p'aci erá sê uitu! Iéta dincóce Patim'a lui Christosu, Risipirea Jerusalimului, Erotocritu greculetii... iér acest'a rósa și fãra scórtia, este *Alesandria*! Pecatu că n'ai cetit'o și p'acést'a, căci te faceai, amicul meu, c'o palma mai mare decât toti Achilii! Când am cetitu tóte aceste, amicul meu, mi s'a înfflatu fantas'á de nu mai încapea sub gavalia. Am încalecatu

și eu, numai din o saritura, condeiu, i-am trasu câteva rugine, și-am datu prôșca — pe hãrtia. Voiam sê facu și eu o minune de carte d'alea nemuritoarele... așá ceva... ei! cum n'aiba i țicu!... se sfêrșescu în — a — da, — ida... Destulu, așá ceva!... Dar ce sê vedi? Când la adeca, alta stãnca leica vorba!... strugurii erau acri! Brrrr!... Dar bine țicu tu! Hai în lume dupa nume! Lumea-i destulu de prósta, sê cređa în vorb'a nóstra!...

Sciti acum, onorabili cetitori, cine erau acesti interlocutori? Cel d'ântãiu a reposatu înainte d'ast'a cu vre-o câteva sute de ani. Erá nemuritorul Don Quisiotu. Poporul nostru de l'ar vedé i-ar țice *Venturila*! Al doilea nu sciu deca nu mai traiesce și adi, continuându aventurile amicului seu calare — pe condeiu! Ve lasu sê-i dati dvóstre de urma. Iéra pâna imi veti spune și mie deca l'ati aflatu, eu vinu sê ve narezu de petrecere urmatórea aventura ce mi s'a întemplatú mie cu unu cavaleru calare pe condeiu.

Dl A. M. Marienescu s'a superatu tare pe mine, căci am publicatu *Negriad'a*, și, cum țice dënsul, pare că me vede cum me grabescu sê publicu și partea a dáu'a. De unde atãta superare? Iéta de unde

„Și eu, țice dl Marienescu, în unu tonu doiosu, am visatu în tineretiele mele sê scriu o epopeia, mi-am adunatu o granada de epopeie, dar totu mai multu m'am convinsu cât este de greu așá ceva, și în fine m'am lasatu, lasându-me pôte și fantas'á“.

Așá se plãnge dënsul în țuarul „Luminatorul“ din Timișóra, unde a publicatu o recensiuone asupra „Negriadei“.

Dar ce sê țicu, dreptul lui Dțeu, dl Marienescu, de voia de nevoia, me și lauda. Compunu ușoru, țice dënsul; în „Negriada“ sânt unele părți cât de frumóse: mitologi'a despre Fetu-frumosu am *apucat'o* bine, a voitu sê țicea, am aplicat'o bine-s. a. În fine mai țice, că sciu limb'a. Se vede, că la noi sânt scriitori și cari nu sciu limb'a, căci altmintrea n'avea sê me laude pentru unu lucru, care ar trebui sê se înțelga de sine. Așá me lauda.

Dar de órece dënsul nu ne probéza cu nimicu aceste laude, și noi nu primimu nimicu *gratuitu*, fãra probe, nici chiar laudele cele mai cornurate, cari în generalu, placu atãt de multu lumii; de órece, cum se va vedé mai în jos, dënsul a scrinit'o fórté tare, chiar în cestiunile în cari și-a arogatu competinț'a: dreptu aceea sê-mi fia permisú a respinge cu tóta politet'á și laudele sêmi complimentele ce mi le adreséza.

Dl Marienescu amintindu de gramad'a sa de epopeie și de visul din tineretie de a scrie și dënsul o Traianida, ne spune că prin acest'a voiesce sê-si arate o mica competinția în cestiunile mitologice. Dar dënsul se amesteca și în cestiunile estetice, fãra a ne spune inșe pe ce-si baséza această competinția. Nici nu-l întrebãmu. Scimu că *aventurele* se întempla așá nu sciu cum — *pe negandite*!

Deca n'asi fi avutu sê vorbescu decât de cestiuni estetice literare, n'asi mai fi luatú condeiu. Cetitorii Negriadei se potú convinse deca Negriad'a seu recensentul sânt în cërta cu estetic'a.

Nu, aceste nu mi-au pusú condeiu în mãna. Cestiunile mitologiei nóstre naționale sânt cari n'au scosu d'asta data pe acestu terenu.

Mitologi'a nóstra naționale este puçinu cunoscuta. În literatur'a propriu țisa, s'a aplicatu, pare-mi-se mai ántãiu în Negriada. Nu avemu nici macaru unu manualu de mitologia. Pôte sê scia cineva tóte povestile de rostu, fãra ca prin acest'a sê scia și mitologi'a.

Recensentul vine și fãra sê ne spuna motivele, fãra sê produca o singura proba científica, prin simple esclamațiuoni intercalate în sumarul ce-l face din

Negriada, voiesce să combata o parte din mitologi'a Negriadei. Dicu exclamațiuni, căci dl Marienescu a aflatu metodu cel mai naivu și mai ușoru de a critică. Când nu afla lucrul dupa ideile sale, s'eu prin puterea fantasiei de care dispune, și-l nalucesce altmintrea de cum este în fapta: atunci striga, esclama, țipa chiar, dându așa ȳicându din mâni și din picĩore, fără să ne spuna pentru ce atăta sbucĩumare! Lucru pré naturalu, așa se întempla cu cei ce patimescu de bolf'a eroismului, care nu-l potu face. Le stă inse în voia să faca aventuri!

II.

De ȳorece recensentul a datu navala și prin cestiunile estetice, să vedemu ce-a pațitu și pe acestu terenu. Lectorii vor avé ocasiune să se distraga nițelu. Asi abusă de pacienti'a lor, ce li-o ceru în cestiunile mai seriose ale mitologiei, deca nu le-amu procură și pučina petrecere alergându cu recensentul pe câmp'ia cu multe pedeci a esteticei.

Recensentul înainte de tȳote a ținutu, că nu-i face trebuinția să înțelēga Negriada, nici cât o înțelēge cel mai simplu cetitoru, fără este destulu s'o critice.

Să vedemu dar voișele aventuri ce le-a pațitu cu înțelesul Negriadei.

Nu sciu, ȳice dēnsul, ce este arborul luminos ce-l vede Negru în plaiul celor nemuritori. Deca cetia numai cu o minima atențiune cele de pe pagin'a 104 și 105, află că Traianu esplica lui Negru ce este acel arboru, spunēdu-i chiar și istori'a lui. Se vede inse, că ageorul recensentulu uitase cu totul cântul antaiu când a ajunsu la al treilea. Antai'a aventura.

Din exclamațiunea: „Minunate vii prin Fagarașu!“ se vede, că n'a înțelesu pe unde se estindea domni'a lui Negru, de și acēst'a se spune espresu ȳore unde-va în Negriada. A dȳou'a aventura.

Intre personagiile istorice viitoare ce le arata Traianu lui Negru, recensentul pune, dupa Jancu, și pe Fetu-frumosu. De unde l'a scamotatu, nici cerul nu pȳote scii! Se vede, că a înțelesu de minune versurile cari suna:

Dar iēta-i!... Fetu-frumosul ce pintre toti apare
Cu-o lume dupa sine in arme stralucindu,
Acest'a va fi lanculu ..

Unu elevu din prim'a clasa ar spune dlui recensentulu dupa tȳote regulele analitice înțelesul acestor versuri. A trei'a aventura.

Naivul recensentulu nu se pȳote minună d'ajunsu de curcubeul din descrierea pescerei lui Mosiũ-Gerila, care suna:

Colo la sore-apune in codrul desu, afundu,
O pescere prin munte se 'ntinde adānca, larga,
In care-a dilei radie d'abiā, d'abiā petrundu;
Iēr pescerea-i de ghiacia, si pe colȳone grele
De ghiacia c'adamantul se 'naltia 'nfiȳorāndu,
Si l'ale dilei radie, ce se resfrāngu prin ele,
In mli si mli de fecie lumin'a stralucindu,
Cāt pescerea, in sine cumplita, fiorȳsa,
Divinu palatu se pare facutu din curcubeu.

(Negr. p. 8 v. 15—23.)

Recensentul înțelēge în fapta curcubeul de pe ceru și esclama: „Pentru Dȳeu, iērn'a când e geru!“

Cum? Recensentul n'a observatu inca nici atāta, că pe ce timpu se întempla acțiunea din Negriada? Nu! Nu vede că aici nu este vorba despre curcubeul de pe ceru, fără de jocul de colori, de curcubeul ce se produce prin resfrāngerea radielor prin colȳonele de ghiacia din pescere. Deca recensentul ar fi mai bine deprinsu în geografi'a țerilor romāne, deca ar fi cetitulu cu atențiune tȳota scen'a dintre Dochia și Gerila, ar fi pututu fȳorte ușor să afle unde este acea pescere. Ea

nu este ficțiune, existe în fapta, și deca ar fi cercetat'o vre-odata s'eu ar fi cetitulu în vre-o geografia descrierea ei, s'ar fi convinsu, că descrierea din Negriada se bāsēza pe realitate. A patr'a aventura.

A înțelesu mai incolo recensentul meu, că Gerila a prinsu în adeveru în baia pe Cosinziana, pe Floriȳra s. a. Fără a e astringe cât de pučinu, putea se vedea. că Dochia nu mai ca să înșele pe Gerila, i-a nascocitu că va prinde pe Cosinziana și pe celealte în baia. Tȳote aceste inse au remasu „momele și dresuri“ și nu s'a realizatu nimicu. Gerila a fost dusu pe ghiacia tocmai ca recensentul! A cincea aventura — pe ghiacia!

Din cele urmatȳore se pȳote vedē că recensentulu suferē de escesul fantasiei. La pag. 160—162 din Negriada se descriu în trasuri generale faptele lui Fetu-frumosu și soții lui de lupte. Recensentul crede că Mosiul Codrilor a datu în onȳorea solilor, ce caută pe Negru, o reprezentațiune teatrala, facēdu pe Fetu-frumosu și soții lui de lupte să se produca pe scena inaintea solilor. Care nu vor fi cetitulu recensinșea și nu vor avē-o la mȳana ca să se convinga cu ochii proprii, abiā vor putē crede că *inteligenti'a* recensentulu să fia pațitu o aventura atāt de tragi-comica. Dreptu aceea nu me potu reținē a nu reproduce în întregul lor chiar cuvintele recensentulu. Ele potu servi totu-odata ca specimine de limba și stilu, și de ideile ce are recensentul despre estetica. Iēta-le:

„Parintele padurii face teatru, face circ, face gimnastica ca se se petrēca solii. Producțiuni grandiose. gigantice, unul gata, altul incepe, tȳote trecu prin naintea ochilor solilor, ca și o panorama“.

„Dar me rogu, nu seuitati, că parintele codrului de pe tronul imperatiesce pe Retezatu și pentru ce se nu-i fia cu putinția de a arangiā lucruri mari? (Herein spazieren meine Herrn)“.

„Acum solii aplaudēza, batu cu picĩorele, striga Bravo! Bravo! se inchina parintelui, i multiamescu, că pentru ei a arangiātu așa reprezentațiuni. Parintele codrilor ride de bucuria, că a placutu solilor așa de tare“. Acum toti striga să se arate și auctorulu“.

Va să ȳica, dl Marienescu și-a facutu unu *vifleinu* gratuitu, și cautādu pe sus dupa „Stēu'a Magilor“ se vede că a lunecatu peste versurile, care spunu pe scurtu că tȳote aceste minuni nu se petrecu în vilfaimu ori în teatru, fără

Infrumsetiau paretii si-atāt erau de viie,
Incāt pareau că misca si vor se dē cuvēntu
Si tȳote le facuse cu nalta maestria
Maestrul fără nume ce lucra sub pamēntu.

(Negr. pag. 159 v. 24—27.)

A șeptea aventura!

Dar *ȳeȳa-rea* nu s'a multiamitu numai cu atāta! L'a aruncatu pe recensentulu în o alta aventura din cele mai tragi-comice.

Eu sciam pȳan'acuma, că alti eroi au scosu „lun'a din fantana“. Vedu inse, că la acēsta fapta eculeana concure acum și dl recensentulu, căci dēnsul în criticia sa scȳote sȳorele și lun'a din Negriada și le anina in copaci,* pe când în copaci se afla aninatu cu totul altu ceva:

Iēr prin copaci atērna mari arme sāngerȳse,
Ce din uitate timpuri acolo ruginescu,
Schelete uriasie si hirce gavanȳse,
Ce fiorosu din arbori prin umbre se ringescu.

(Negr. p. 25 v. 21—24.)

(Va urmā.)

Ar. Densusianu.

* De ȳorece anevoiā se pȳote crede o idea atāt de nefericita, iēta cuvintele dlui Marienescu: „Smei adeca, dice dēnsul, furara si sȳorele si lun'a si le-a ascunșu in pestera, dar Fetu-frumosu a batutu pe smei si a aninatu sȳorele si lun'a in copaci“. (Luminatorul* pe 1880 nr. 13.)

S A E O N U

Calindarul septemănei.

Ziua sept.	st. n.		Numele sântilor și serbatorile.	Sorele	
	v.	n.		resare	apune
Duminică	30	12	† S. Ap. Andreiu.	7 56	4 4
Luni	1	13	Prof. Naum.	7 56	4 4
Marti	2	14	Prof. Avacum.	7 56	4 4
Mercuri	3	15	Sofoniu prof.	7 56	4 4
Joi	4	16	† M. Varvara.	7 57	4 3
Vineri	5	17	Cuv. Sava cel sanț.	7 57	4 3
Sâmbeta	6	18	(†) Par. Nicolau.	7 57	4 3

Conversare cu cetitórele.

Ninge!... În cuptoru arde focul. A intratu iern'a. Saniile sbóra pe néu'a lucia. Ce tablou placutu! Acusi va sosi Craciunul, apoi și carnevalul. Și mai placutu! — adaugu unele dintre cetitórele nóstre. Cum sè nu?! Atunce se va realisá o dorintia ardentá a lor. Se vor da baluri, și balurile producu placeri... amoru...

Ce este amoru? Este greu a-l definí. O persóna de siguru competentá în acésta materia, dn'a Guizot a dísu: „Puçini ómeni scíu ce este amoru, și printre cei cari il scíu, sânt fórte puçini cari o spunu“.

Sè ne supunemu dar și noi acestei sentintè, și sè nu revelám unu secretu, care puçini il scíu, dar multi il simtíescu.

În timpul de acuma nici nu este bine ca cineva sè aiba pe limba ceea ce ascunde 'n ánima. Trebuie sè ținemu contu de politic'a înaltá, sè díci ceea ce nu simti, sè promiti ceea ce nici în cugetu n'ai sè faci și sè pacalesci cu rabdári pragite pe cei ce au slabi-ciúnea de a crede.

Se pare inse cã acésta se observa numai pe la noi. Dincolo de Carpati dóra nu este așa. Procedur'a unui díuaru de acolo ni-a stérnitu presupunerea acésta. Nu-l vom numí, cãci nu voim sè facemu polemica personalá. Dar il sciti și dvóstre, cãci de curènd luaramu și noi notitia de acestu actu — fratíescu.

Se plãngu dènsii, cã multi románi de aici trecu dincolo de Carpati. Acésta întimpinare adressata unor ómeni, cari aspira sè gasésca acolo unu bratíu simpáticu, ce e dreptu, suna cam cíudatu. Dar e sinceru, și în sfírșitu — dènsii au dreptate. Nici noi nu aprobámu acésta trecere, cãci aici este mai mare necesitate de ei, și nimenui nu-i este iertatu a desertá dela postulu seu.

Dar totusi trebuie sè facemu óresi-care concesiuine în asta privintia. Sânt casuri, cunóscemu și noi mai multe, în cari trecerea este scusabilá. E bine, cel puçin pentru acestia sè se faca dara esceptiune!

Nu ceremu în daru nici acésta, ci dreptu recunoscintia pentru serviciul facutu de cei mai multi din acestia nóuei lor patrie. Invocám dreptu martori catedrele de pe la feliurite institute de invetiámèntu din Románi'a. Probeze acele, vorbésca invetiáciei, déca profesorii lor trecuti acolo de din cóce n'au fost la înalțimea misiunii lor; spuna acestia, déca este în dreptu a se díce, cã generatiúnea de adi, trecuta dela noi în Románi'a, nu s'a însemnatu decát prin scalimbarea limbei române?!

Scalimbarea limbei! Dar cine póte s'ó scalimbe mai grozavu decát unii tocmai din aceia, cari pretindu a putè sè țina altora cursu de gramatica romána?! Voiți esemple? Putemu sè ve citámu de ajunsu.

Ne tememu inse, cã onorabilele nóstre cetitóre s'aru annuá de atáta filologia.

O lasámu dar la o parte, ier tinerilor nostri le dãm svatul, ca din acésta întimpinare fratésca sè-si traga conclusiunea, ca în viitoru sè-si puna poft'a 'n cuiu d'a mai trece peste munti. Zelul isi gáseste și aici terenu. și talentul — activitate.

Nu mai treceti, tineri románi, ca sè nu ve geliti și sè nu fiti plãnsi!

Cum mai plãngeau înainte cu unu anu doi ochi frumosi pe unu idealu dusu dincolo de munti? Înse dar au resunatu tóbe încercárele de mângáiere. Bucuri'a ei s'a dusu, spre a nu se mai rentórcè.

Și totusi s'a rentorsu. Nu el, ci bucuri'a. Acésta fu represintata prin unu — pețitoru. Și când vine pețitorul, cine nu uita amoru?! Petrarca a dísu, cã „în resboiul de amoru, fug'a e o victoria“. Pețitorul a ștersu lacremile ochilor frumosi. Ce-i a mâna, nu-i minciúnea, și — sùvenirea vechiului amoru a disparutu.

Se serbã cununi'a. Mirés'a capetá multe presènturi. Unul i sosi cu poșt'a tocmai în ziua cununii. Erá unu plicu chiar dela Bucuresci.

Ea il deschise cu mare curiositate. Nu sciea dela cine putea sè vina tocmai dela Bucuresci. Nu-și aducea aminte sè fi cunoscutu pe cineva de acolo.

Plicul conținea o cutia. Óre ce o sè fia 'n ea. Siguru, niște margele séu alte juvaere? O deschise iute.

Dar ce suprinde!

Cuti'a erá plina de cenușa. În cenușa unu biletu de urmatoru cuprinsu:

„Domnișóra,

„Fostul adoratoru al dtale, cáruia i-ai juratu fidelitate eterna, nu potu sè-ti tramitu unu mai preçiosu daru de nunta, decát cenușa epistolelor de amoru ce mi-le-ai adressatu“.

Mirés'a leșiná.

Acésta causá mare tulburare între óspeti. Îndata se și pornira fel de fel de șoptiri misterióse.

O dama mai în etate inse linisce pe óspeti, dícèndu:

— Mirés'a și-a pré strinsu corsetul. Atáta totu!

Josif Dulcanu.

Literatura si arte.

Originea Craiovei. Dl Hașdeu a publicatu la 1878 o broșura de 61 pagine intitulata: „Originile Craiovei“. În acésta dsa díce, cã conform tradițiunii, fondatoru Craiovei și al bisericei St. Dumitru pe la anul 1205 a fost Craiul Iovan regele Románilor și al Bulgarilor, ceea ce se susține și prin Dionisie Fotino, inse acésta este numai o fabula, precum este fabula și tradițiunea din Timișana, cã în timpii necunoscuti unu Craiu-Jova ar fi mersu cu o colonia din Almașu, aprópe de Jablanitia timișana și ar fi fondatu în Olteni'a o urbe, pe care a numit'o dupa numele lui. Dl Hașdeu díce, cã a fundat'o regele Ioan al Comanilor în epoc'a cãt el a șèđutu în Olteni'a cu comanii sei. Dl N. Maldorescu din Craiova inse, nemulțiamitu cu lucrarea dlui Hașdeu, i facú o critica și o publicá sub titlu: „Respunsu la „Originile Craiovei“, care a aparutu dícele trecute în Craiova. Ea cuprinde 13 pagine.

Concertul dlui Dima în Bucuresci. Cetimú în „Press'a“: Sâmbeta séra a avutu locu concertul dlui George Dima în sal'a Ateneului. A. S. Regala Dómn'a. inșoçita de damele de onóre, a onoratu cu augúst'a-i presintia acestu concertu, la care asistá unu publicu alesu și așa de numerosu, cum rare-ori s'a vedutu la alte concerte în numit'a sala. Succesul dlui Dima a fost fórte mare; nu mai puçin inse au contribuitu dșór'a

Saegiu, dl Mugur, corul societății de gimnastica și cu deosebire iubitul nostru artistu Wiest, căruia s'a facutu o adeverata ovațiune.

ABCdaru maghiaru-românu pentru școlile populare române, partea I, edițiunea II, de Nic. Putnok, Sibiu 1881, tipogr. archidieceșana, legatu 20 cr. **Manuducere** la ABCdaru său tractarea limbei maghiare în școlile populare române 6 cr. Acestu ABCdaru prin deciziunea consistoriului archidieceșanu din 27 iunie 1880, nr. 1868 și a consistoriului Aradului din 18 septembrie 1880, nr. 2345, este admisu ca manualu în școlile populare gr. or. române din archidieceș'a Transilvaniei și dieces'a Aradului. Edițiunea II s'a schimbatu numai din punctu de vedere metodicu. Cartea se împarte în trei părți: 1) cetirea scriindu, 2) deprinderi de traducere; obiectul acestora este: cas'a parințeșca, internul casei, curtea, gradin'a, satul, școl'a și internul, obiecte de învățământu, ocupațiunea diferitelor maestri, trupul omului și părțile trupului etc. Partea a trei'a cuprinde poesii mici și ușore. Manuducerea cuprinde principi neapertu de lipsa pentru învățatori la propunerea limbei maghiare. ABCdarul e întocmitu dupa planul de învățământu al ministeriului de culte și metodu e așa de ușoru, încât și învățatorii, cari nu sânt încă destul exercitați în limb'a maghiara, îl potu folosi cu succesu.

Gramatologi'a său studiul limbei scrise, sub titlu acesta a aparutu la Bucuresci, de dl I. D. Vuculescu, o lucrare destinata pentru autori, corectori, compositori tipografi, profesori și elevi. În această carte autorul se ocupa cu sciința scrierii și au art'a tiparirii, o lucrare care umple unu golu în literatur'a noastră, căci dupa „Caleuz'a tipografului“, acest'a e a două carte în materi'a sa.

Musicalie noue. La Táborszky și Parsch în Budapesta a aparutu: „5-ik magyar ábránd“ de Cornel Abrányi pentru pianu, prețiu 1 fl. 50 cr.

Societati si institute.

Asociațiunea transilvana. Despartământul VI, Deva, va ține adunarea sa generala de estu anu la 16 decembrie st. n. în Deva, în localitatea școlii române gr. or. Directorul despartământului e dl dr. Lazar Petco, actuaru dl Ioachim Fulea.

Societatea „Români'a Juna“ a tinerimei române din Viena și-a publicatu raportul seu pe anul administrativu dela 1 oct. 1879 până în 30 sept. 1880. Din acesta scotemu următoarele informațiuni: Comitetul Societății: președinte drd med. Steriu N. Ciureu, vicepreședinte cand. fil. Demetriu Onciul, secretari stud. med. Emiliu Codru Dragușianu, și stud. tech. Emilian Popovicu, cassariu stud. fil. Basiliu R. Damianu, controloru stud. tech. Dumitru Bratianu, bibliotecaru stud. med. Ilie Stanila, economu în semestrul primu st. fil. Adam Șirlineanu, în al doile stud. silv. Vas. Halip; comisi'a literara stud. fil. Andreiu Barseanu, C. G. Porumbescu, I. S. Paul, Ion Pipoșu, stud. jur. Eusebiu Simionovici-Venti; comisi'a reveșetore: stud. med. Victor Mihaileșu, stud. tech. Teofil Rațiu, stud. fil. Vasile Voina; membrii suplinitori stud. fil. Dionisiu Fagarasiu, stud. jur. Mateiu Voileanu. În cabinetul seu de lectura Societatea a avutu la dispoziție 25 diuare românesci și 10 germâne, tramise gratis din partea redacțiunilor; bibliotec'a actualminte numera 921 opuri: s'a ținutu 14 ședințe; averea Societății a ajunsu la sum'a de 1946 fl. 26 cr. ca fondu disponibilu, și la sum'a de 5229 fl. 40 cr. ca fondu neatacabilu. Numerul membrilor ordinari a fost 50.

Societatea „Andreiu Șaguna“ din Sibiu va ține sâmbeta la 11 nov. în memori'a marelui archipastoru Andreiu ședința publica, în sal'a cea mare a „seminariului andreiianu“, dupa urmatoru programu: 1)

„Cuvântare ocașionala“, rostita de Nicolau Borza, cl. curs. III. 2) „Ursit'a mea“, choru a voci barbatesci compusu de G. M. Stefanescu, executatu de chorul societății. 3) „Însemnatarea limbei“, — în specialu la poporul românu“, disertațiune de I. Șandor, cl. curs. III. 4) „Vespasianu și Papinianu“, dialogu de I. Negruzzi, rostitu de V. Domșa, cl. curs. II și I. Pinciu, cl. curs. I. 5) „Barcarol'a venețiana“, traducere — și „Copilul“, poesía de D. Bolintineanu, music'a de Flechtenmacher, cântata solo de V. Bologa, cl. curs. II, acompamatu pe pianoforte. 6) „În cât putemu judecă internul unui omu dupa esteriuru“, disertațiune de R. Furduiu, cl. curs. III. 7) „Oda la statu'a lui Mihaiu Vitezul“, poesía de V. Alesandri, declamata de I. Micu, cl. curs. II. 8) „Cânteculu ostășescu“, choru a voci barbatesci de G. M. Stefanescu, executatu de chorul societății.

Reuniunea româna de lectura din Lugoșu. Adunarea generala anuală a Reuniunii rom. de lectura din Lugoșu, se va ține în 26 decembrie a. c. st. n. la 3 ore dupa amedi. La acest'a se invita cu totu respectul toti domnii membrii interni și esterni. *Comitetul.*

C e e n o u ?

Sciri personale. Dl L. B. Papp-Szilágyi, practicantulu de conceptu la ministeriulu de culte, a fost numitu adjunctulu de conceptu la același ministeriu. — Dl Traian Popescu, notaru la tribunalulu din Caransebeșu, a fost numitu subjude regescu la Biserica-alba.

Diet'a. În ședința de luni, *camer'a deputatilor.* a acordatu mai întâiu lui dr. Cornel Emmer unu concediu de 6 septemâni, spre a studiá în Itali'a publicitatea și verbalitatea în procesur'a procesuala. Apoi ministrulu-președinte respunse la interpelațiunea lui Gustav Novák în privința asilului honveșilor, dicendu, că ênsusi comitetulu acelu asilulu e caus'a, că nu i s'a introdusu încă control'a statului, de ora ce a refusat'o, căci acel comitetulu numai așa a voitu să primescă ajutorulu de 10,000 fl., de cumva guvernulu numai în privința administrațiunii va avé dreptulu de controlare. Guvernulu apoi a ordonatu investigațiune, căci i s'au denunciatu mai multe abusuri, dar investigațiunea încă nu e terminata. Camer'a luă actu de acest'a deslucire. — Totu în diu'a aceea a ținutu ședința și *cas'a magnatilor*, în care s'a desbatutu proiectulu de lege pentru edificarea unui nou edificiu parlamentar. L'a combatutu contele Ioan Cziráky, dicendu că, în considerațiunea starei financiare a țerei, ar fi fost mai bine să se fi adaptatu actualulu localu; apoi locul unde se proiecteaza acel edificiu, nu e potrivit pentru acest'u scopu, căci e departe, ci ar trebui să se faca în orașul interioru. I respunse Tisza, și proiectulu se votă. — În ședința de joi în *camer'a deputatilor*, s'a publicatu legea pentru întrunirea comitatelor Carașu și Severin; apoi desbaterea proiectului de lege despre consumulu de zaharu, cafea și bere s'a amânatu, în contra voinței guvernului, cu 94 voturi contra 81, până dupa Craciunu; în fine se începú desbaterea proiectului de lege relativu la modificarea legii pentru transportulu pe cale ferata și apa, prin care vinitulu țerii s'ar sporí cu unu milionu de fl.; referentulu Ernest Daniel, ministrulu Szapáry, György A. spriginira proiectulu, ier Helfy, Lesko și Mocsáry îl combatuta.

Femeile române din Sibiu vineri, la 3 dec., avura o adunare în localulu dnei președintese Maria Cosma. În acest'a adunare s'a decisu, ca în decursulu carnelului, în lun'a lui febr., să se arangeze unu balu în favorulu înființândei școle române de fetițe, și totu odata ca acest'u balu să fia împreunatu și cu sortire de obiecte manufacture. Sântemu în deplina convingere, cumca ideea acest'a salutaria și începutulu îmbucurătorulu va fi spriginutu de către toate românele, cari nici nu vor

întreleşă ocasiunea de a concurge cu mijlocele posibile de a tramite obiecte de sortitu pentru acestu scopu și a starui totu-odata ca începutul sê-si aiba rezultatul doritu.

Amfiteatrul din Buda-vechia. Dl Carol Torma, carele a condusu sapaturile din Buda-vechia, prin cari apoi s'a descoperitu amfiteatrul despre care vorbiramu și noi, a facutu în ședint'ă din urma a Academiei magiăre unu raportu despre acêsta întreprindere sciintifică. Vechiul Aquincum al Romanilor, dice dsa, s'a estinsu dela mór'a Krempel cam pâna la băile imperatesci; o năua proba acêst'a, că colonisațiunea romana s'a aședatu mai multu pe șesu, pe locuri importante din punctu de vedere comercialu și strategicu, decât pe munti, ca colonisațiunea din evul mediu. Scrutarea s'a începutu la așă numit'a „movila de melci” și anume la partea de cătra nordu și sudu a acesteia, și în acêsta din urma parte s'a ivitu mai întâiu o boltitura. Apoi lucrarea s'a continuatu în partea de cătra nordu și acolo s'a descoperitu fundamentul unui edificiu elipticu, ceea ce aretă, că acolo a trebuitu sê fia sêu teatru sêu amfiteatru. Dupa sapare de șapte septemăni se adeveri, că Aquincum a avutu amfiteatru, care a zacutu afara de partea militara a orașului. Lungimea edificiuului a fost 86·45, diametrul 75·54, lungimea teritoriului internu 53·36, lațimea 45·54 metri. Înălțimea pareților din afara eră ca a unei case de trei etage; așă dara avea marime de mijlocu între cele 52 amfiteatre ale lumii romane. Locul rezervatu pentru publicu avea o periferia de 2789 metri, și eră facutu pentru 3—4000 ômeni. Așă dara, dēca din locuitorii orașului frecventau 10% acelu teatru, numărul locuitorilor din Aquincum s'au urcatu la 40,000. Dl Torma crede, că acestu amfiteatru s'a edificatu pe timpul imperatului Hadrian (la 118 d. Cr.) sêu cel multu pâna la 162 d. Cr., ceea ce aretă inscripțiunea altarului lui Zosimus.

Caletori'a în giurul pamântului începe sê devina moda în cercurile mai înalte. Țilele aceste contele Oswald Thun va plecă din Praga, și prin New-York și San-Francisco, va merge în Australia, la expozițiunea din Melbourne, și numai în anul viitoru se va rentôrce prin Asi'a. La asemenea caletoria se pregatesce și o mica societate de aristocrati, compusa din contii Witzthum, Seebach și Hohenthal. Acestia vor plecă la începutul anului viitoru, asemenea prin America, spre Japoni'a, Indi'a-resarităna și se vor rentôrce pe canalul dela Suez.

Norocul în nenorocire. Din cutremurul de pamântu dela Zagabria se comunica mai multe amenunte interesante. Astfel se scrie, că FML. Graef tocmai voiă sê plece la o revista militara, dar eșindu din odaia observă că și-a uitatu ânelele pe mēsa. Se rentôrse dara spre a le luă. În momentul acela pamântul se cutremură și boltitur'a coridorului, de sub care el se rentôrse în odaia, se cutropi. Dēca el nu-si uită ânelele în odaia, boltitur'a îl sugramă.

Lessing și boemii. Cêrt'a între boemi și germăni austriaci s'a estinsu și în literatura. Boemii pretindu, că întemeiatorul prosei beletristice germăne Lessing a fost de origine boemu, și că numele lui familiaru a fost „Lesnik”. Înse ori ce a fost, boemii n'au avutu folosu de el, căci dēnsul a fost anteluptatorul culturai germăne.

O fabrica de bancnote false s'a descoperitu în 4 dec. la Vintii-de-jos în Transilvani'a. Acêst'a descoperire s'a produsu prin împregiurarea, că de câtuva timpu în Sibiu au cercelatu multe bancnote de 5 fl. false, și că atari s'au gasitu la juristul absolutu Wilhelm, carele, arestatu, marturisi, că acele se fabrica la fotografu Deák Endre în Vintii-de-jos. Tribunalul din Sibiu numai decât avisă pe procurorul din Alba-Iulia,

care convocă pe toti gendarmii de cercu. Acestia, ca judecatoru Boșota, notarul Schiessl și procurorul Henter, mersera la Vintii-de-jos și în 4 l. c. nôptea dupa 11 ôre încungiurara cas'a numitului fotografu. Ântăiu trecu gardul curagiôsul judecatoru romănu Boșota, apoi gendarmii. Cei din casa observara, că în curte sânt gendarmi, și se încuiara; Deák alergă în pivnița și aruncă în focu falsificatele, pe când soçi'a lui tragea din ferēsta cu revolverul, și rani pe unu gendarmu. În fine cerul se strinse totu mai tare, și, ei provocati, se pre-detera. Barbatul și nevēst'a fure arestati. În pivnița și în casa se gasira multe mașine și matritie. Ambii fure escortati la Mureșu-Oșorheiu. Deák e identicu cu individul, care mai de multi ani în Romăni'a falsificase 200,000 fl.

Rubric'a permanenta. Leopold Whly, contabilul dela societatea acționara de anticipațiuni din Budapesta, a defraudatu din averea acesteia societăti 10,000 fl., ier dela o persăna privata 8000 fl.

Sciri scurte. *Maj. Sa regin'a* a daruitu unu acu de peptu cu diamante lui Emeric Szabó, președinte de senatu la curtea de cassatiune; Emeric Szabó e ruda cu dșôr'a Ida Ferenczy, conversatōrea de limba magiara a reginei. — *In teatrul din Budapesta* debutēza acuma o cantarētia, Ema Wiziac, al cărei barbatu, dl Grigorie Nicolescu, e romănu. — *A ninsu* marti în cele mai multi părți ale țerei, și astfel iern'a s'a începutu. — *Banul Croatiei*, contele Peiaceviču, a esoperatu pentru zagrabieni unu împrumutu de statu de unu milionu fl. cu 4 percente. — *In comitatul Trencin* prin comun'a Hotesov ômenii au capelatu mare îndemnu d'a emigră în America, de ôra-ce unul din cei ce au emigratu acolo, a tramisu familiei sale 300 fl. — *Intre Zenta și Ada* poșta s'a jefuitu, și facatorii de rele au luatu din ea 5119 fl. — *Bubatul*, care de câtuva timpu domnesce în Brașovu, s'a ivitu și la Făgărașu, Sibiu, Hunedōra, și în alte locuri de-a lungul Carpaților de sud. — *Industriasii din Viena* s'au cam superatu, căci o parte din mobilierul necessaru la însuratōrea moștenitorului de tron s'a comandatu de Paris, de și industria vienesa pōte sê produca mobile escelente. — *A. C. Forstner*, episcopul unitarilor din Austri'a, s'a rentorsu la catolicismu, din caus'a că tōta lumea îl persecută. — *Garibaldi* a adressatu epistola cătra comitetul care a arangiatu iubileul independenței polone, esprimându-si dorint'ă pentru restabilirea regatului polonu. — *Hyrthl*, renumitul profesoru al universității din Viena, marti a serbatu aniversari'a sa de 70 ani. — *In Maramuresiu* s'a simțitu într'una din țilele trecute cutremuru de pamântu, care a duratu mai multe secunde. — *In Zagabria* în 8 l. c. ierasi s'a simțitu cutremuru de pamântu, care înse n'a causatu nici o paguba. — *In caus'a teatrului germanu din Budapesta* municipiul de acolo ierasi a ținutu ședint'ă și a acordatu cu 229 voturi, contra 85 concesiunea ceruta de nou pentru a se putē deschide acelu teatru.

Sciri din Romăni'a. *Dl C. A. Rosetti* s'a rentorsu la Bucuresci joi sēr'a și la gara a fost întâmpinatu de numerosi cetățeni. — *Comisiunea Dunarēna*, precum aflămu din „Romănul”, a respinsu ante-proiectul susținutu pâna la ultimul momentu de guvernul austro-ungurescu, prin care s'ar fi facutu mari pagube Romăniei. — *Bene-Merenti* cl. I s'a acordatu dlor: dr. A. Marcovici și N. Calenderu pentru meritele lor sciintifice ca medici romăni; dlui I. M. Melic, profesoru la universitatea din Iasi, pentru scrieri didactice; dlui A. Xenopolu pentru scrieri literare și economice; dlor A. Naum și N. Ganea pentru scrieri literare și dlui N. Călianu, rectorul universității din Iasi, pentru scrierile sale didactice. — *Facultatea de sciintie din Bucuresci* în anul acesta a acordatu gradul de licențiatu la cinci

tineri. — *Din Constantia* se scrie, că directorul școlii publice primare de baeti de acolo a condusu la gara însoțitu de toti elevii din acea școlă pe cei 7 turci admisi în internatul statului din Iasi; la pornirea trenului toti elevii au intonat cântul naționalu: „Frate Române!” — *Dl I. P. Dimitrescu* s'a numitu directoru al Bancei Naționale. — *La Tulcea* s'a serbatu la 23 nov. (5 dec.) cu mare pompa a două descalecare a Românilor în Dobrogea; deminția s'a ținutu serviciu divin în catedrala, apoi urmă primire la prefectu, banchetu la primăria, de unde s'a tramisu o telegrama de felicitare Domnitorului; s'era orașul se ilumina, 500 lei s'au împarțitu între saraci. — *Regimentelor* de curenț inființate se vor împarți la 28 nov. (10 decemb.) drapele. — *Aniversarea luerei Plevni* se serbeza adi în 11 dec. la Bucuresei în modu strălucitu. — *Domnul și Dômn'a* au visitatu sâmbeta espozițiunea arangiată de „Concordia Română”.

Dr. Iosif Hodosiu.

O depeșă ce primimu din Sibiiu în momentul când foi'a noastră e sub tiparu ni aduce scirea durerôsa, că dr. Iosif Hodosiu, unul din cei mai buni fii ai națiunii române, a încelatu din viața la Sibiiu în noptea spre 10 l. c.

În eternu amintirea lui!

Cronic'a lumii.

Troia descoperita! Evenimentul zilei în lumea archeologică este cartea nouă a lui Schliemann despre sapaturile sale facute pentru descoperirea Troiei. Cartea presinte e a două scriere a lui în materi'a aceste. Prim'a a aparutu înainte cu șese ani, și a fost combata aspru de către învețiați, căci atunce Schliemann era numai unu diletantu în sciinț'a archeologica, unu omu care n'a terminatu nici cursul gimnasialu și care s'a inavuțitu ca comerciantu. De atunce inse densus s'a pusu seriosu la studiu, și încetul cu încetul niște învețiați ca Virchow, Maxime du Camp, Lenormant, Burnouf, Déthier și alții începura a-l sprigini, și într'aceste nu încetă saparea și ieta ce a descoperitu: șese orașe anteistorice pe movil'a Hisarlic. Din aceste unu se potrivește în tôte cu descrierea lui Homer despre Troia. Așă dara abiă mai este îndoiosu, că Schliemann în adevăr a descoperitu ruinele Troiei. Cartea lui are 800 de pagine, și e proveđuta cu vr'o doue mii de charte și alte desemnuri.

Dl Emil Picot, profesorul de românesce la școl'a limbilor orientale moderne în Paris, precum aflămu din o corespundinț'a a „Pressei” din Bucuresei, începe cursul seu anul acesta cu istori'a României și discuțiunea teoriilor lui Roesler, Tomaschek și Jung. În anumite zile se va ocupă cu studie literarie române.

Unu casu de letargia. Înainte cu câteva zile a fost înmormântatu la Paris unu neguțatoru de pôme. Ceremoniele religioșe se seversira în biseric'a St. Augustin și conductul funebru ajunsese deja în cimitirul Saint Quen, când de odata unu din împiegatii societății „des pompes funebres” strigă: „Mortul vorbesce!” — „Esti nebunu ori beatu” i respunse unu altul și începura deja a aședă coscugul în grôpa când dintr'odata toti cei de față auđira respicatu strigarea: „Ajutoru!

Ajutoru!” Pentru unu momentu toti erau înmormuriti de spaima, după aceea inse scôsera ierasi coscugul afara și-l deschisera — precupetiul era în viața! El, care se credea mortu, a fost transportatu în locuinț'a sa și se dice, că s'a reculesu atât de bine, în cât însănătoșirea lui se aștepta cu siguranță.

Ômeni grasi (moeurs yankees). Este o nenorocire, o infirmitate séu unu titlu de gloria d'a mesură trei metri în circumferinț'a și d'a cântari 300—400 livre? În Europa unu asemenea omu se considera de nenorocitu, fiindu obligatu de a plati locul de două persoane într'unu omnibusu și într'unu compartimentu pe drumul de feru, d'a se da în mânilor medicilor, pentru a suportă unu tratamentu lungu și energicu, care duréza multe septemâni. În Statele-Unite, din contra, ômenii grasi se întrunescu, formeza societăți, cauta mijlôcele de a îngrășă și mai multu, cântarindu-se fiacare ȳ; oftându, când descoperu, că au perdutu câteva grame și multămindu cerul când greutatea corpului cresce, pentru a puté câștigă medali'a la concursul anualu a societăților de ômeni grasi. Acestu anu concursul s'a ținutu în statul Connecticut la Dorion-House. Se dice, că la banchetul ômenilor grasi s'a consumatu dece tone (10,000 chil.) de carne și o cantitate forte mare de pâne și de legume. Medalia în acestu anu a fost câștigata de dl Willard Perkins, care fiindu cântaritu a datu 402 livre. Vice-președintele societății dl Ch. Beadly cântaresce 321 l.; dl Henby 210 livre. La prândiul acestui congresu de ômeni grasi s'a mâncatu: 2000 livre de pesce ca entrée, 600 gaini, ca friptura. La finea prândiului președintele societății a declarat, că cântaresce cu 30 livre mai multu de cât înainte prândiului. Acesta societate pôte afirmă cu siguranț'a, că nu mânâna pentru a traî, dar, din contra, traiesce pentru a mânca.

O partida de șacu mare. O partida de șacu ce va face epoca în anele jocului, s'a angagiatu între clubul din Liverpool și cel din Calcutta. Nu pentru prima-ora jucatorii de șacu englesi se mesôra cu celebrii lor rivali indiani, dar pentru prima-ora face luscul de a întrebuintă telegrafu spre a însemnă loviturile. Unul din companioni, dl Steel, președintele clubului din Calcutta, a imaginatu o combinațiune telegrafica ce permite a resumă într'unu singuru cuvântu indicațiunea fia-cărei lovituri, ceea ce reduce pretiul depeșei la cea mai simpla espresiune.

Emigrațiunea în Statele-Unite. Numerul emigrantilor sositi la New-York în lun'a lui octombre este estra-ordinaru pentru acestu anutimpu, pâna la 31 octombre numerându dela 1 octombre au debarcatu 30,597 ômeni. Anul 1879 a sporitu poporațiunea Statelor-Unite prin emigrațiune cu 112,272, numerându esclusivu pâna la lun'a octombre; anul 1880 a datu în decursul acestor dece luni 285,227 ômeni, adeva mai multu de cât în anul trecut cu 173,055.

Sciri straine. O nouă expeditiune la polul nordu are s'e se face în anul viitoru; în fruntea acestei mișcări se afla Svedia, care a și ficatu în bugetul seu o suma pentru acestu scopu; între staturile cari iau parte se afla și Austro-Ungari'a. — *Diuariul „Figaro”* din Paris publica unu memoriu al principelui Ludovic Napoleon, ucisu de zulusi, care desvôlta cauzele caderii imperiului și vederile sale politice. — *Scupcin'a serbesca* se va deschide la 20 l. c. în Belgrad; opozițiunea lui Risticu va avé numai 30 de voturi. — *La Düsseldorf* s'a ținutu de curenț o espozițiune de cârti; între altele acolo s'a veđutu și unu Abedaru, din care dela 1853, au aparutu noue sute de edițiuni. — *La Zürich* a aparutu în lun'a acesta, în liărari'a Orell o opera de literatura rheto-romana intitulata: „Rhaeto-romanische Elementar-Grammatik” de Andeer.

Feliurite.

Despre ochi și vedere a ținutu de curând profesorul Schuleck o conferința în Budapesta, probându cu date statistice, că omenimea din ce în ce își perde mai tare facultatea vederii, și că prin urmare miopsii se totu înmulțesc. Causesele acesteia sînt: iluminățiunea rea, contemplarea obiectelor mici, corpul plecatu înainte, care aduna sîngele în capu. Tote aceste sînt urmările civilizațiunii, care pretinde astfel de ocupațiuni.

Lucsul la cei vechi. Catone, își aducea plapumile sale dela Babylona și ele îl țineau pe anu 800,000 de sestertie (160,000 fr.) Gustul pentru mesele de citru merse mai departe de cât acela al plapumilor și al covorelor. Citrul eră o specia de chiparosu ce crescea la piciorle muntelui Atlas. Unu nodu ce se află în radecin'a sa facea meritul de capetenia al fabricațiunii. Doue mese de acestu felu, din cari una facea parte din partea din mobilierul lui Asinius Gallus și cealalta dintr' acela al lui Cethegus, fure vëndute, cea d'ântăiu unu milionu de sestertie (210,000 fr.), și cea de a două, 1.400,000 de sestertie (294,000 fr.) Cicerone nu eră bogatu la escesu, și cu tote aceste, marele oratoru, voi sé aiba una din acele mese. Acésta fantasia îl costă unu milionu de sestertie. Mesele de citru erau, precum vedemu, mai prețiose de cât chiar aurul și câte odata ele se acoperiau cu câte o dantela de argintu de unu pretiu colosalu. Și aceste, nu sînt de cât niște bagatele din lucsul celor vechi.

Zidul cel mare al Chinei. Zidul cel mare al Chinei este o lungime de 2400 kilometre; înălțimea sa este de 18 piciorle și largimea de 15. Bas'a este în totul de granitu. La distanție ce variază dela 200—300 piciorle, se radica turnuri de o înălțime de 25—30 piciorle și unu diametru de 24. La vârful zidului se afla de ambele părți parapete cari permitu aperatorilor a se duce dela unu turnu la altul la adăpostu de tirul inimicului. Zidul urméza prin munti și văi, afundându-se câte odata în adâncimi de o mie piciorle, fără a fi opritu de nici o dificultate de terenu. El forméza poduri peste riipi și torente; fluviele mari au de ambele părți turnuri pe maluri. Acestu zidu a fost construitu contra invasiunilor Tartarilor, 200 ani înainte de er'a creștina. E imposibilu a calculă timpulu ce a trebuitu spre a-l radică și miliónele de ómeni ce au fost întrebuintăti la acea opera colosală.

Transmiterea bólelor contagióse prin animalele domestice. S'a doveditu printr'o observațiune riguroasă facuta de somități chiar medicale, că epidemiile se transmitu adese ori de cătra pisici și căni dela ómeni bolnavi la ómeni sânetosi. Gasimu multe esemple de acésta valóre în scrierile doctorilor englesi, de exemplu că copiii se imbolnaviau de scarlatina, jucându-se cu niște căni, cari au fost în contactu cu bolnavi de acésta bóla, acelasi lucru s'a observatu în casuri de contactu cu căni, cari aparțineau caselor visitate de variola. În satele unde bântuiesce diferitul, adese ori se transmite acestu flagelu prin vite, cari trecu dintr' unu satu în altul.

Unu inamicu al grăului. Unu nou flagelu pentru cereale a aparutu în Ontario, dice „Journal des Débats“. Dupa descrierile care sosescu din diferite puncte, este vorba de o insecta care e pare-se așa numit'a mirozma americana a lui Ficht. Acésta insecta, ajunsă la deplina sa desvoltare, are form'a muscei ordinare, de și e cu multu mai mica și mai subțire. Larv'a traiesce pe paiul grăului și distruge planta su-

gându substanti'a ei. Când cotorul e aprópe taiatu de insecta, spicul se uscă și móre. Aceeasi insecta atacă ovesul, orzul și secar'a, înse mai cu séma grăul. Ea s'a ivitu și în statul New-York.

Fabricațiunea dintelor falsi în America. În Statele-Unite din America de Nord se numera 12,000 dentistii. Dupa „Dental Laboratory“, Statele-Unite întrebuinteaza pe anu pentru plumbuirea dintelor stricati, o jumetate tona de auru curatu, pretiul căruia se urca la 500,000 dolari. Dupa calculul ce face susmenționatul diuaru, în timpu de 300 de ani tota monet'a de auru din Statele-Unite va fi întrebuintăta în acestu scopu. Pe fia-care anu în aceste state se fabrica aprópe 3.000,000 dinti artificiali.

Marimea unor edificii. Biserica cea mai mare din tota lumea este templul lui Sf. Petre dela Roma. În acésta biserică intră 54,000 ómeni; în catedral'a dela Milan intră 37,000 ómeni; în biserică lui Sf. Paul la Roma 32,000 ómeni; în catedral'a dela Köln 30,000 ómeni. Dupa aceste edificii vine biserică lui Sf. Paul dela Londra și aceea a Sf. Petroniu dela Boloni în care intră 25,000 ómeni; minaretul dela Constantinopole, în care încape 23,000 ómeni; Notre-Dame de Paris 21,000 ómeni; catedral'a lui Sf. Stefan la Viena 12,500 ómeni.

Modul de a pastră mânilor albe. Puneti sé se topésca 100 grame prafu de sapunu în 200 grame de untu de migdalé, adaugati 200 grame de apa de Colonia și ungeti cu acésta compositiune interiorul unei parchi de manusi pe care le veti pune înainte de a ve culcă.

Logogriфу.

— De J P u. —

Din următoarele 24 de silabe: a, di, lu, ka, pe, fer, e, ganu, po, fa, nii, dri, ar, ta, les, cé, a, ra, ia, e, il, u, san, a; sé se formeze 7 cuvinte, a căror litere inițiale cetite de sus în jos, iér cele finale, de jos în sus, ni dau unu frumosu femeiescu, purtatu de mai multe dame române.

1. Unu orașu în Itali'a; 2. Unu numeralu în pluralu; 3. Nume barbatescu; 4. Nume de versu eroicu; 5. Numele unei planete; 6. O arma turcésca; 7. O provincia în Greci'a.

Terminul de deslegare e 2 ianuarie. Ca totdeuna, și de asta-data se va sorti o carte între deslegatori.

Deslegarea ghiciturei matematice din nr. 76: A. a avutu 32 cr., iéra B. 28.

Deslegare buna n'amu primitu dela nimene.

Post'a redacțiunii.

Dnei M. P. în Iasi. La întrebarea, care ni-a causatu o prè placuta surprindere, v'am respunsu în epistola particulară.

Dlui I. P. în Ploesci. Ve multiamimu. Cât mai curênd.

Versurile: Lina, Iern'a, Patri'a mea, N'ai uitatu copila. Eu me ducu, Tómn'a, Románul.

Fotografi'a ei, — nu se potu publică.

Tradițiunea despre evreul eternu. Nu este potri- vta pentru fôia noastră. Corespundintie de acolo amu primi bucu-ros.

Proprietaru, redactoru respundiatoru și editoru:

IOSIF VULCANU.